

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUM 07 téma: Přejchodová charakteristika astatických regulovalých soustav – výklad

ze sady: 02 Regulovalá soustava

ze šablony: 01 Automatizační technika I

Určeno pro 3. ročník

**vzdělávací obor: 26-41-M/01 Elektrotechnika ŠVP automatizační technika
Vzdělávací oblast: odborné vzdělávání**

Metodický list/anotace: viz. VY_32_INOVACE_01207ml.pdf

Přechodová charakteristika astatických regulovaných soustav – výklad

Definice:

Přechodová charakteristika je závislost výstupu na čase, pokud se vstup mění skokem

Vyhodnocení přechodové charakteristiky:

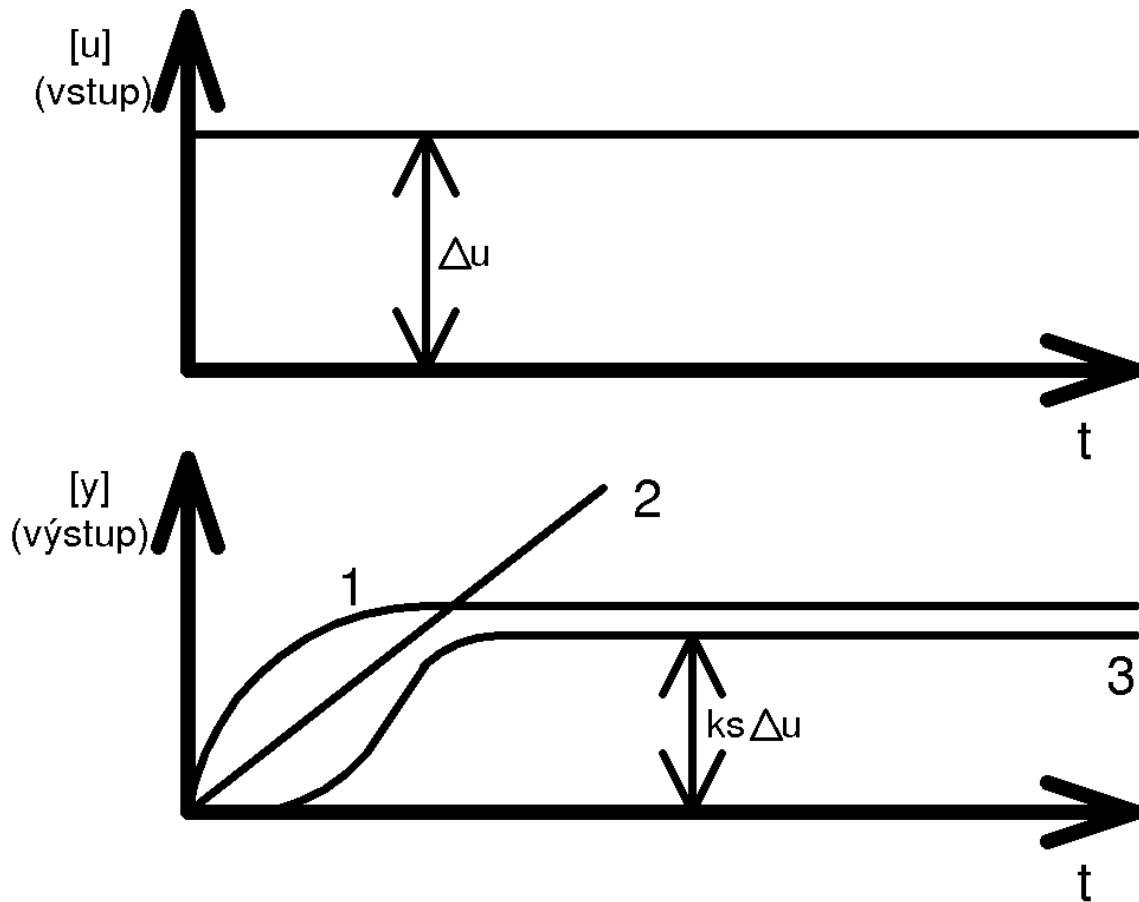
Z přechodové charakteristiky mohou odečíst:

1. Typ soustavy
2. Kapacitu soustavy
3. Zesílení soustavy
4. Doby zpoždění soustavy
5. Regulovatelnost soustavy
6. Konkrétní frekvenční přenos soustavy

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Typ soustavy

Obr. 1

u = akční signál

y = regulovaná veličina

Z obr. 1 vyplývá, že průběh 1 a 3 jsou statické soustavy a 2 je astatická soustava

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Astatické regulované soustavy nemají autoregulaci – po skokové změně na vstupu se sami od sebe nedokážou ustálit v rovnovážném stavu, jejich regulovaná veličina neustále stoupá nebo klesá, až dojde k havárii.

Nevýhoda: při poruše regulátoru dojde k havárii. Regulační obvod musí mít více bezpečnostních okruhů, z nichž alespoň jeden musí být mechanický (nezávislý na přívodu elektrické energie např. pojistný ventil, přepad .....

2. Kapacitu soustavy

Rovnice jedno kapacitní astatické soustavy

$$y' = k_I \cdot \Delta u$$

Rovnice dvou kapacitní astatické soustavy

$$T_2 y'' + y' = k_I \cdot \Delta u$$

k_I zesílení astatické soustavy

T_2 – doba zpoždění druhého řádu (doba průtahu)

y – regulovaná veličina

Δu = skoková změna akčního signálu

- rovnice nemá bezkapacitní složku

- rovnice nemá dobu zpoždění prvního řádu

3. Zesílení soustavy

$$tg\alpha = \frac{k_I \cdot \Delta u \cdot t_a}{t_a} \quad k_I = \frac{tg\alpha}{\Delta u}$$

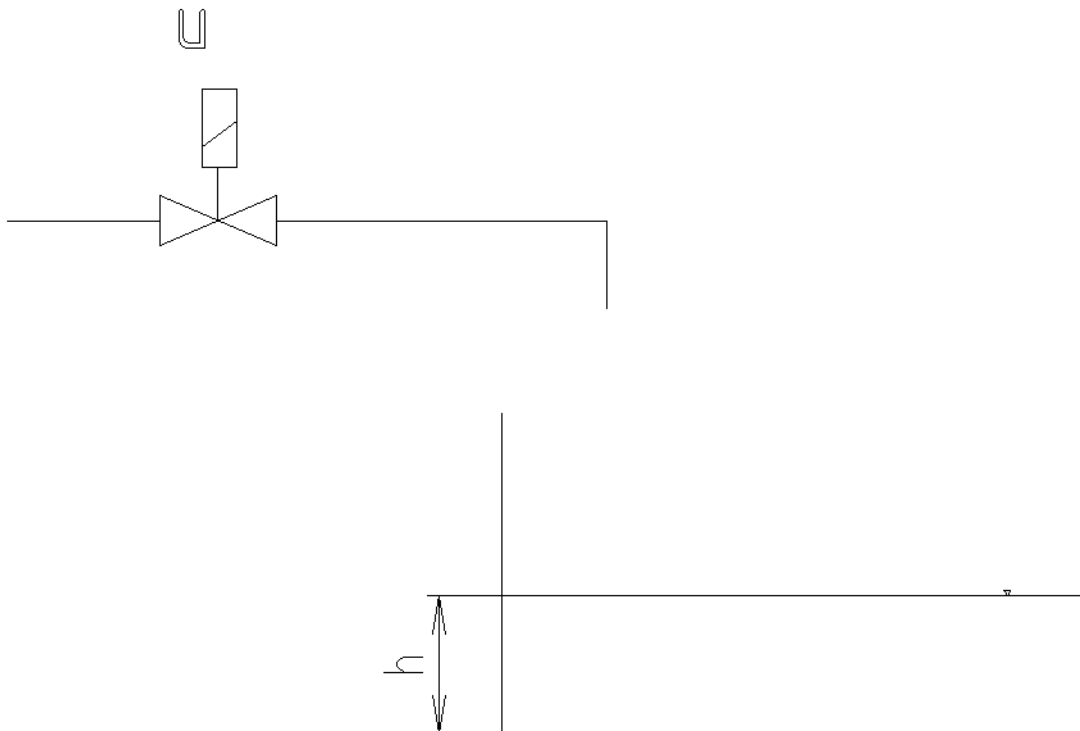
4. Doby zpoždění viz.: přechodové charakteristiky

5. Regulovatelnost soustavy

Aby mohla astatická soustava existovat, musí být regulovatelná

Přechodová charakteristika jednoduše astatické soustavy

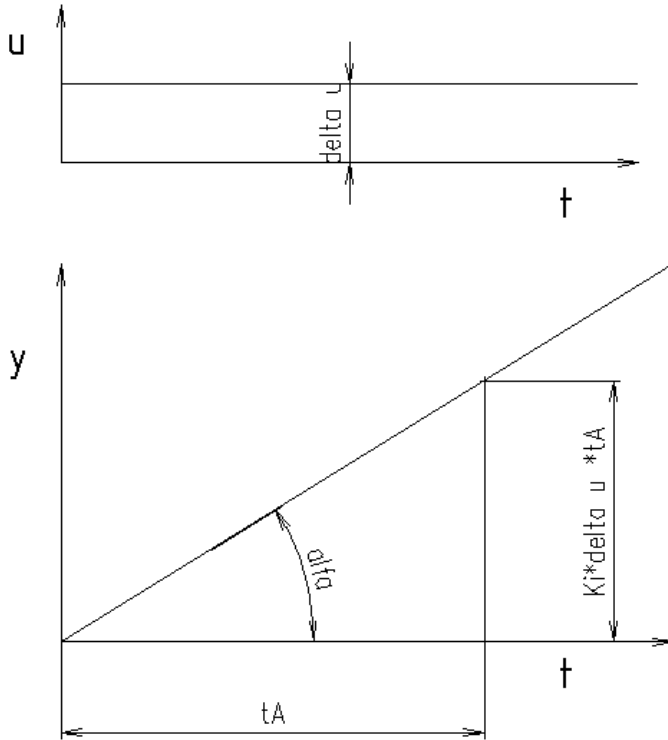
schéma regulované soustavy:

u = akční signál = otevření kohoutu

h = regulovaná veličina y = výška hladiny vody v nádrži

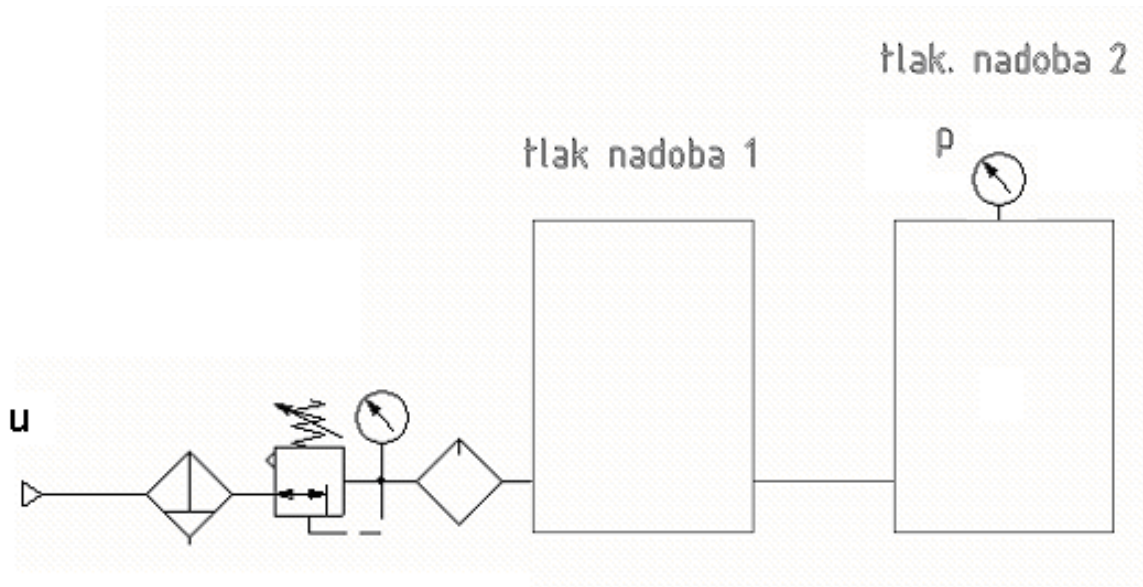
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

$$\begin{aligned} \operatorname{tg} \text{ alfa} &= kI \cdot \Delta u \cdot tA / tA = kI \cdot \Delta u \\ kI &= \operatorname{tg} \text{ alfa} / \Delta u \end{aligned}$$

Přechodová charakteristika dvoukapacitní astatické soustavy

schéma regulované soustavy:

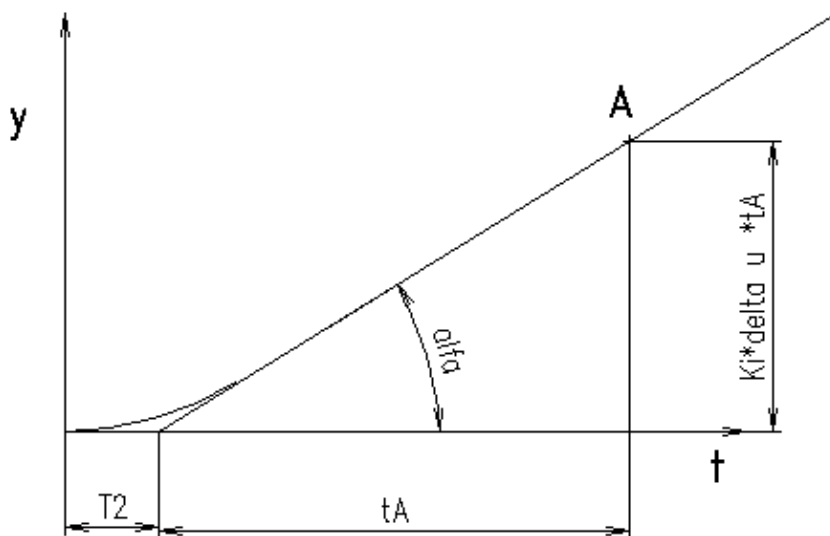
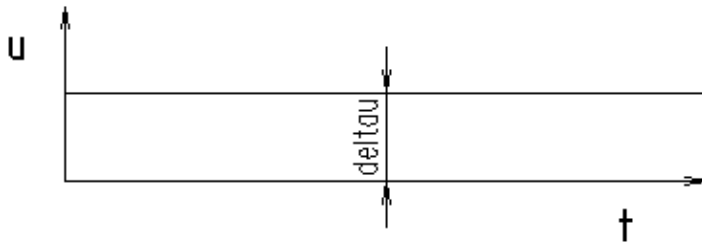

u = akční signál = zapnutí kompresoru

p = tlak v tlakové nádobě = regulovaná veličina y

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

$$\text{tg } \alpha = kI \cdot \Delta u \cdot tA / tA = kI \cdot \Delta u$$

$$kI = \text{tg } \alpha / \Delta u$$

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

LITERATURA:

Branislav Lacko, Ladislav Maixner, Pavel Beneš, Ladislav Šmejkal:
Automatizace a automatizační technika I., Computer Press Praha , 2000

Zdeněk Brýdl, Rudolf Voráček, Luděk Kohout, Ladislav Šmejkal :
Automatizace a automatizační technika II., Computer Press Praha , 2005

Chlebný: Automatizace a automatizační technika III., Computer Press
Praha , 2009

Karel Svoboda, Miloš Lauer, František Oplatek, Ladislav Šmejkal:
Automatizace a automatizační technika IV., Computer Press Praha , 2000

A.Maršík, M.Kubičík: Automatizace, SNTL Praha, 1980

Ladislav Šmejkal: PLC a automatizace 1. a 2. díl, BEN Praha, 2008

Řízení a regulace pro strojírenství a mechatroniku: Dietmar Schmid a
kol. , Europa-Sobotáles Praha, 2005

Průmyslová elektronika a informační technologie: Heinz Haberle a kol.,
Europa-Sobotáles Praha, 2003